

Samarbejdsaftale

Novo Nordisk Scandinavia AB
Arne Jacobsens Allé 17, 9.
2300 København S

&

Diabetesforeningen
Rytterkasernen 1
5000 Odense C

Samarbejdsaftale 2009-2012:
***Danmark som foregangsland – på vej mod bedre forebyggelse,
tidligere opsporing og bedre behandling af diabetes***

1. Parter

Mellem undertegnede

Novo Nordisk Scandinavia AB

Region Danmark

Arne Jacobsens Allé 17, 9.

2300 København S

(herefter betegnet "Novo Nordisk")

og

medundertegnede

Diabetesforeningen

Rytterkasernen 1

5000 Odense C

(herefter betegnet "Diabetesforeningen")

er der indgået følgende aftale om samarbejde:

2. Samarbejdsaftalens formål

Diabetes er en hastigt voksende sygdom. Verden over lever 246 millioner mennesker med diabetes. Hvert 10. sekund dør et menneske af diabetes et sted i verden.

I Danmark er diabetesstatistikken ligeledes alarmerende. 225.000 danskere har fået konstateret diabetes. Omkring 220.000 lever med diabetes uden selv at være klar over det, mens ca. 750.000 har forstadier til diabetes. Hver dag dør 12 mennesker i Danmark af diabetes.

På den baggrund er formålet med denne aftale at samarbejde om aktiviteter, der skal sikre øge forståelsen af diabetes blandt:

- Mennesker med diabetes eller i risiko for diabetes
- Familiemedlemmer til mennesker med diabetes eller i risiko for diabetes
- Læger, sygeplejersker og andre sundhedsprofessionelle
- Politikere på nationalt, regionalt og lokalt niveau
- Den brede befolkning

Novo Nordisk og Diabetesforeningen har således en fælles dagsorden om at skabe interesse for diabetessagen og derigennem forbedre livet for mennesker, der har risiko for at udvikle eller allerede har diabetes.

Diabetesforeningen og Novo Nordisk indgår derfor med udgangspunkt i nærværende aftale et partnerskab om udvikling og afholdelse af en række konkrete aktiviteter i perioden 2010-2012, som har til formål at øge opmærksomhed og fokus på bedre forebyggelse, tidligere opsporing og bedre behandling af diabetes.

Efterhånden som aktiviteterne bliver konkretiseret vil de blive beskrevet i årlige tillæg til nærværende aftale.

Det er en forudsætning for Novo Nordisk støtte til aktiviteterne, at de opfylder betingelserne i samarbejdsaftalen mellem bl.a. Lægemiddelindustriforeningen og Lægeforeningen indgået det 31. maj 2007 og evt. kan forhåndsgodkendes af Nævnet for Selvjustits på Lægemiddelområdet.

3. Samarbejdsprojektets navn

Samarbejdsprojektets navn er: *Danmark som foregangsland - på vej mod bedre forebyggelse, tidligere opsporing og bedre behandling af diabetes*

4. Parternes rolle i samarbejdet

Denne aftale vil fungere som hovedsamarbejdsaftale og løbende blive udbygget med mere detaljerede årlige tillæg, der beskriver den konkrete udmøntning i forhold til aktiviteterne.

Diabetesforeningen forpligter sig med nærværende samarbejdsaftale til i aftaleperioden at lede samarbejdsprojektet samt til at stille personale til rådighed i forbindelse med aktiviteterne (se nærmere info nedenfor). Novo Nordisk forpligter sig ligeledes til i mindre omfang at bidrage med arbejdskraft og evt. projektledelse på dele af aktiviteterne. Se tillæg til aftalen.

Diabetesforeningen er hverken før, under eller efter gennemførelsen indgåelsen af nærværende aftale forpligtet eller berettiget til at anbefale eller promovere udskrivning eller salg af Novo Nordisk's produkter. Novo Nordisk respekterer parternes uafhængighed og vil på intet tidspunkt søge at påvirke Diabetesforeningen til at anbefale eller promovere udskrivning eller salg af Novo Nordisk's produkter.

Diabetesforeningens etiske retningslinier er:

- Uafhængighed
- Åbenhed og gennemsigtighed
- Respekt for Diabetesforeningens faglige anbefalinger og retningslinier (som fremgår af diabetesforeningens hjemmeside)
- Optimering af Diabetesforeningens mulighed for opfyldelse af foreningens formålsparagraf, foreningens vedtagne handlingsplaner og strategier (som fremgår af diabetesforeningens hjemmeside)

Novo Nordisk driver forretning med høj etisk standard. Dette betyder at Novo Nordisk:

- følger principperne i FN's konvention om bekæmpelse af korruption
- driver forretning med integritet, ærlighed og professionalisme
- modarbejder alle former for bestikkelse.

5. Koordinering af medieindsats

Diabetesforeningen er overordnet ansvarlig for den eksterne kommunikation og vil som hovedregel varetage den eksterne kommunikation angående det ovenfor beskrevne projekt. Et udvalg med den medieansvarlige fra hhv. Diabetesforeningen og fra Novo Nordisk nedsættes for at sikre koordinering af den eksterne kommunikation med respekt af aftalens punkt 4.

6. Tidsramme

Samarbejdet, hvis nærmere formål og omfang er beskrevet i pkt. 2 og 4, skal afvikles fra 1. december 2009 og til udgangen af december 2012 i Danmark. Aftalen er gældende i dette tidsrum, og indtil samarbejdsaftalens forpligtelser er opfyldt, medmindre andet udtrykkeligt er aftalt. Herefter ophører aftalen automatisk.

7. Finansiell ydelse

Til afvikling af aktiviteter bidrager Novo Nordisk med følgende:

Projekt	Budget
December 2009: Støtte til opbygning af intern organisatorisk kapacitet i Diabetesforeningen indenfor analyse, dokumentation og kommunikation bl.a. ved ansættelse af projektleder i 3. kvartal 2009	600.000 DKK
December 2009: In kind støtte til generering af viden via et Novo Nordisk finansieret analytisk arbejde, som udføres i et samarbejde mellem Dagens Medicin, Diabetesforeningen og Novo Nordisk, som har til formål at kortlægge mangler i diabetesbehandlingen i Danmark*	
Januar 2010 – December 2012 Direkte, indirekte eller ikke-finansiell støtte til aktiviteter inden for den fælles dagsorden om bedre forebyggelse og behandling af diabetes**	

* Se beskrivelse af dette forarbejde i tillægget til nærværende aftale

** Det er en forudsætning at aktiviteter, der støttes af Novo Nordisk overholder gældende lovgivning og lever op til reglerne i Samarbejdsaftalen indgået mellem bl.a. Lægemedelindustriforeningen og Lægeforeningen og i fornødent omfang kan forhåndsgodkendes af Nævnet for Selvjustits på Lægemedelområdet. Såvel formen for støtte, støttens beløbsmæssige omfang som selve de konkrete aktiviteter beskrives i årlige tillæg til aftalen. Det forudsættes, at eventuel indirekte eller ikke-finansiell støtte vil have form af afholdelse af udgifter til eksterne konsulenter, annoncering, leje af lokaler eller andet, der relaterer sig direkte til gennemførelsen af konkrete aktiviteter.

Novo Nordisk overfører 600.000 DKK til Diabetesforeningen inden udgangen af december 2009. Yderligere bidrag til konkrete aktiviteter over perioden fra 2010-2012 vil blive beskrevet i årlige tillæg til nærværende samarbejdsaftale.

For at dokumentere Diabetesforeningens økonomiske uafhængighed vil Diabetesforeningen senest 1. februar hvert år informere Novo Nordisk om følgende nøgletal:

- Novo Nordisk's samlede bidrag som andel af Diabetesforeningens samlede driftsbudget
- medicinalindustriens samlede bidrag som andel af Diabetesforeningens samlede driftsbudget
- *størrelsen af offentlige bidrag som andel af Diabetesforeningens samlede driftsbudget*

Begge parter er indforståede med, at de nævnte nøgletal vil blive delt med offentligheden.

8. Indirekte og ikke-finansiell støtte

Novo Nordisk og Diabetesforeningen indgår med denne aftale et samarbejde om afholdelse af konkrete aktiviteter, der skal fremme bedre forebyggelse, tidligere opsporing og bedre behandling af diabetes. Novo Nordisk deltager som partner i dele af udviklingen og gennemførelsen af de konkrete aktiviteter, som beskrives i tillæg til rammeaftalen og bidrager i den forbindelse med egne medarbejderes arbejdskraft.

Omfanget af denne form for støtte aftales og specificeres i de årlige tillæg til aftalen.

I det omfang Novo Nordisk støtter afholdelse af konferencer eller lignende ved at afholde udgifter til tredjepart, vil det blive beskrevet i tillæg til hovedsamarbejdsaftalen, og indgå som indirekte finansiell støtte, som beskrevet i punkt 6.

Det er en forudsætning at samtlige aktiviteter som Novo Nordisk støtter og som er direkte eller indirekte rettet mod ansatte i sundhedsvæsenet, overholder gældende lovgivning og i fornødent omfang kan opnå forhåndsgodkendelse i Nævnet for Selvjustits på Lægemedielområdet.

9. Offentliggørelse

Nærværende samarbejdsaftale er offentlig tilgængelig på Novo Nordisk hjemmeside (www.novonordisk.dk).

Novo Nordisk vil blive nævnt som samarbejdspartner på Diabetesforeningens hjemmeside.

10. Anvendelse af Diabetesforeningens og Novo Nordisks logo

Ingen af parterne må anvende hinandens logo uden samtykke.

Af hensyn til et ønske om at sikre maksimal gennemsigtighed vil materiale, der er blevet til med økonomisk støtte fra Novo Nordisk, indeholde beskrivelsen "Udarbejdet med støtte fra Novo Nordisk". I tilfælde, hvor det ikke tynger den grafiske fremstilling, kompromitterer parternes uafhængighed eller i øvrigt måtte stride mod gældende lovgivning, kan materialet efter nærmere aftale også bære Novo Nordisk logo.

Anvendelse af Novo Nordisk logo i relation til konkrete aktiviteter inden for denne rammeaftale aftales og specificeres i de årlige tillæg til aftalen.

11. Uafhængighed og habilitet

Hver part erklærer ved sin underskrift, at det står Diabetesforeningen frit at samarbejde med flere lægemiddelvirksomheder, ligesom Novo Nordisk har mulighed for at samarbejde med en eller flere organisationer.

Parterne erklærer samtidig, at der ikke i samarbejdet stilles krav om eneret i forhold til konkrete produkt- eller terapiområder.

I forhold til de aktiviteter, som Novo Nordisk og Diabetesforeningen indgår aftale om med nærværende aftale, har begge parter vetoret i forhold til at udvide partnerskabet med andre interessenter.

Novo Nordisk erklærer ved sin underskrift af nærværende samarbejdsaftale ikke at stille betingelser for Diabetesforeningens faglige og interessepolitiske standpunkter.

Novo Nordisk erklærer ved sin underskrift ikke at have et tillidshverv i Diabetesforeningen, der har betydning for nærværende samarbejdsaftale.

12. Misligholdelse

Såfremt en af parterne misligholder sine forpligtelser i henhold til nærværende samarbejdsaftale, kan den ikke-misligholdende part ophæve samarbejdsaftalen med øjeblikkelig virkning. Den ikke-misligholdende part er i øvrigt berettiget til at bringe andre efter dansk ret til rådighed stående misligholdelsesbeføjelser til anvendelse, herunder retten til at kræve erstatning, uanset om aftalen ophæves. Ingen af parterne skal endvidere være ansvarlig for den anden parts indirekte tab, herunder tabt fortjeneste eller tab af goodwill.

13. Lovvalg

Nærværende samarbejdsaftale er i enhver henseende underlagt dansk ret.

14. Konfliktløsning

Såfremt tvister ikke kan bilægges igennem mægling, skal disse indbringes for Byretten i København med anmodning om at sagen henvises til Sø- og Handelsretten i København.

Diabetesforeningen
Odense d. / 2010

Novo Nordisk
Ørestad d. / 2010

Henrik Nedergaard
Adm. Direktør i Diabetesforeningen

Camilla Sylvest
Adm. Direktør
Novo Nordisk Scandinavia
Region Danmark

Tillæg til Samarbejdsaftale 2009-2012:
**Danmark som foregangsland – på vej mod bedre forebyggelse,
tidligere opsporing og bedre behandling af diabetes**

Tillægget kan opdateres såfremt Diabetesforeningen og Novo Nordisk aftaler samarbejde om nye aktiviteter i 2010 i relation til nærværende samarbejdsaftale eller i takt med at aktiviteterne udspecificeres yderligere.

1. Specifikation af aktiviteter i 2010

I løbet af 2010 gennemføres en stor national, tværfaglig diabeteskonference med det formål at øge fokus på bedre forebyggelse, opsporing og behandling af diabetes i Danmark. Konferencen skal fremme dialogen mellem alle involverede parter i diabetesbehandlingsforløbet og føre til konkrete løsningsforslag, der efterfølgende kan implementeres i sundhedssektoren.

Novo Nordisk vil indenfor rammerne af samarbejdsaftale 2009-2010 kunne støtte konferencen finansielt under forudsætning af, at programmet kan forhåndsgodkendes i Nævnet for Selvjustits på Lægemedelområdet.

Novo Nordisk gennemfører i foråret 2010 et analytisk arbejde, der har til formål at afdække mangler i diabetesbehandlingen i Danmark. Dette arbejde kan tjene som forarbejde forud for konferencen med det formål at sikre, at konference tager fat i de mest centrale problemstillinger i relation til konferencens formål. Analysens resultater dokumenteres og anvendes i pressesammenhæng.

2. Rolle og opgavefordeling

Aktivitet	Rollefordeling	Opgavefordeling
Analyse af mangler i diabetesbehandlingen Dokumentation af mangler i diabetesbehandlingen PR som optakt til konference. Se særskilt beskrivelse i afsnit 4.	Novo Nordisk betaler Dagens Medicin for at udføre det analytiske forarbejde. Udførelsen sker i samarbejde mellem Dagens Medicin, Diabetesforeningen og Novo Nordisk,	Novo Nordisk DK er projektleder. Diabetesforeningen, Novo Nordisk og Dagens Medicin nedsætter en styregruppe for forarbejdet, der bl.a. skal sikre sammenhæng med de øvrige aktiviteter jfr. denne samarbejdsaftale.
National	Novo Nordisk og	Diabetesforeningen

Diabeteskonference	Diabetesforeningen er partnere i planlægningen af konference. Diabetesforeningen forestår den overordnede projektledelse. Novo Nordisk bistår med projektledelse af dele af konferencen. Diabetesforeningen er vært på konferencen. Om muligt skal det vurderes om Novo Nordisk kan være medvært.	nedsætter en styregruppe, hvori begge partner sidder. Diabetesforeningen udarbejder udkast til program. Novo Nordisk bidrager med forslag til programelementer. Når programmet er lagt, vurderer Novo Nordisk og Diabetesforeningen i fællesskab, hvilke dele/ sessioner/ workshops, det vil være relevant Novo Nordisk påtager sig ansvar for at udvikle og planlægge.
PR dækning af konference	Novo Nordisk og Diabetesforeningen aftaler i fællesskab en PR-strategi for konferencen. Der kan entres med 3. part. til udførelse af PR.	PR strategi udarbejdes af Diabetesforeningen. Novo Nordisk leverer input.
Opfølgning på konferencen	Forslag til opfølgning udarbejdes af diabetesforeningen, som er projektleder på dette. Novo Nordisk bidrager med forslag, rådgivning og stiller evt. egen arbejdskraft til rådighed.	Diabetesforeningen udarbejder koncept for opfølgning på konferencen. Novo Nordisk bidrager med forslag og stiller egen arbejdskraft til rådighed i det omfang det er relevant. Der kan entres med 3. part med henblik på PR/ rådgivning/ yderligere dokumentation

3. Engagement med 3. parter

Novo Nordisk og Diabetesforeningen forpligter sig til at overholde almindelige gældende regler om god forretningsskik i forbindelse med udvælgelsen af 3. parter.

I det omfang der er behov for at lægge opgaver i forbindelse med udvikling og afholdelse af konferencen ud til eksterne konsulenter indkalder Diabetesforeningen 2-3 bureauer til 'pitch', hvorefter Diabetesforeningen og Novo Nordisk i fællesskab udvælger bureau.

4. Analytisk forarbejde udført af Dagens Medicin

Novo Nordisk ønsker at styrke dokumentations- og beslutningsgrundlaget for en bedre diabetesbehandling i Danmark op til en eventuel Novo Nordisk sponsoreret national diabeteskonference i 2010¹. Novo Nordisk ønsker tillige at sikre maksimal mediemæssig opmærksomhed på denne dokumentation i tiden op til en sådan konference.

Derfor har Novo Nordisk aftalt følgende analytiske forarbejde med Dagens Medicin, som Dagens Medicin skal udføre i samarbejde med Novo Nordisk og Diabetesforeningen.

1. Minisymposium – fokus på den bedste diabetesbehandling (inkl. diabetesopsporing og -forebyggelse) i Danmark og barriererne herfor. Deltagere af en række lægefaglige kapaciteter som alle på forskellig vis arbejder med diabetes. Følgende perspektiver - udover det klinisk specialiserede lægefaglige - skal være dækket af deltagereskarens viden og kompetencer: sammenhæng og samarbejde ml. sektorer/ faggrupper, patienternes, kommunernes, regionernes, den praktiserende læges og evt. andres kompetencer og behov i forhold til at sikre bedre diabetesbehandling i Danmark og i forhold til at kortlægge de barrierer, der er.
2. Indsamling af dokumentation og data (herunder NIP-data for diabetes) til støtte for minisymposium og efterfølgende sammenskrivning af barriereanalyse og anbefalinger.
3. Sammenskrivning af barriereanalyse og anbefalinger på baggrund af mini- symposiets konklusioner. Sammenskrivningen kan have form af debatoplæg; whitepaper, minirapport el. lign.
4. Særudgave af Dagens Medicin med fokus på forebyggelse, opsporing og behandling af Diabetes i Danmark byggende på bl.a. mini symposiets konklusioner. Udgivelsestidspunkt aftales i styregruppen for projektet.

Der nedsættes en styregruppe for forarbejde bestående af repræsentanter fra Dagens Medicin, Diabetesforeningen og Novo Nordisk. Dagens Medicin udfører alle 4 delleveringer.

¹ Det er en forudsætning for en sådan sponsering, at konferencen kan forhåndsgodkendes af Nævnet for Selvjustits på Lægemediellområdet.

Opdatering af tillægsaftale juni 2010

1. Finansiell ydelse til DiabetesTinget 2010

Til afvikling af Diabetestinget 2010 bidrager Novo Nordisk i 2010 med følgende:

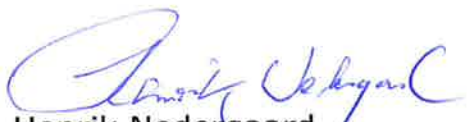
Projekt	Budget
Tekst fra opr. Aftaledokument side 5: Januar 2010 – December 2012: Direkte, indirekte eller ikke-finansiell støtte til aktiviteter inden for den fælles dagsorden om behandling af diabetes**; nu udmøntet i:	
September 2010: Finansiell støtte til gennemførelse af DiabetesTinget 2010 – Overføres fra Novo Nordisk Scandinavia	250.000 dkr.
September 2010: Finansiell støtte til gennemførelse af DiabetesTinget 2010 – Overføres fra Novo Nordisk A/S	200.000 dkr.
Indirekte finansiell støtte til optagelse af patientfilmsekvenser	25.000 dkr.
Indirekte finansiell støtte til professionel ekstern rådgivning ifm. Planlægning og afholdelse af DiabetesTinget 2010	Ca. 250.000 dkr.

* Se beskrivelse af dette forarbejde i tillægget til nærværende aftale

** Det er en forudsætning at aktiviteter, der støttes af Novo Nordisk overholder gældende lovgivning og lever op til reglerne i Samarbejdsaftalen indgået mellem bl.a. Lægemedelindustriforeningen og Lægeforeningen og i fornødent omfang kan forhåndsgodkendes af Nævnet for Selvjustits på Lægemedelområdet. Såvel formen for støtte, støttens beløbsmæssige omfang som selve de konkrete aktiviteter beskrives i årlige tillæg til aftalen. Det forudsættes, at eventuel indirekte eller ikke-finansiell støtte vil have form af afholdelse af udgifter til eksterne konsulenter, annoncering, leje af lokaler eller andet, der relaterer sig direkte til gennemførelsen af konkrete aktiviteter.

Underskrifter

Diabetesforeningen
Odense d. 05/10 2010

Henrik Nedergaard
Adm. Direktør i Diabetesforeningen

Novo Nordisk
Ørestad d. 29/9 2010

Camilla Sylvest
Adm. Direktør
Novo Nordisk Scandinavia
Region Danmark

Novo Nordisk
Bagsværd d. 24/10 2010

Emil Kongshøj Larsen
Dir. Public Affairs
Novo Nordisk A/S